

การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC) ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ และจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น

กชพรรณ นุ่นสังข์¹, รศ.ดร.วิภาวรรณ ชะอุ่ม เพ็ญสุขสันต์² และ รศ.ดร.สายฝน เอกวางกูร²

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี 272 ตำบลขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100

²สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ 222 ตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 80160

kotchaphan.noo@gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (Massive Open Online Course : MOOC) ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่นครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชนในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น 2) ศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชนในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น และ 3) ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชนในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ และประชาชนทั่วไป ที่ลงทะเบียนเรียนทั้งหมดจำนวน 1,204 คน ได้แก่ 1) รายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ จำนวน 555 คน และ 2) รายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น จำนวน 649 คน กำหนดขอบเขตเพื่อใช้ในการดำเนินงานตามแนวทางการจัดทำรายวิชา MOOC เพื่อสอนในระบบ Thai MOOC ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดการเรียนการสอนประมวลรายวิชา 2) โครงสร้างเนื้อหาวิชาและบทเนื้อหา 3) แผนการจัดการเรียนรู้ 4) สื่อการเรียนรู้ 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 7) การให้ข้อมูลรายวิชา และ 8) การวิเคราะห์ข้อมูล 8) ข้อสอบ 9) การจัดการเรียนการสอน และ 10) สรุปผลการจัดการเรียนการสอนและประเมินผล ดำเนินการระหว่างวันที่ 14 ธันวาคม 2559-วันที่ 12 สิงหาคม 2560 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน พบว่า 1) การจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชนในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านผลิตสื่อ เป็นไปตามมาตรฐานของระบบ Thai MOOC 2) พฤติกรรมของผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในการเรียนทั้งหมดของเนื้อหาตั้งแต่ต้นจนจบในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ จำนวน 262 (ร้อยละ 47.21) จิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น จำนวน 280 คน (ร้อยละ 49.46) และความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชนในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 (SD=0.81) และ 4.02 (SD=0.82) ตามลำดับ และ 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า ผู้เรียนสามารถทำคะแนนรวมผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 80.9 คะแนน (คะแนนเต็ม 100) คะแนนสูงสุด 100 คะแนน คะแนนต่ำสุด 70 คะแนน และรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 86.6 คะแนน (คะแนนเต็ม 100) คะแนนสูงสุด 100 คะแนน คะแนนต่ำสุด 61 คะแนน

คำสำคัญ : การสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน, จิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ, จิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2560-2574 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์การจัดการศึกษาข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้วางเป้าหมาย 2 ด้าน คือ เป้าหมายด้านผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs 2L) ตามแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2556) ประกอบด้วย 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการ

คิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-Cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) 2Ls ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ (Learning) และ ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership) แนวทางการศึกษาไทยในยุค 4.0 ตามแนวคิดลักษณะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า การเรียนการสอนในอุดมมหาวิทยาลัย 4.0 ควรมีลักษณะ 4 แบบ คือ 1) สอนให้น้อยเรียนรู้ให้มาก (Teach Less, Learn More) 2) เรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนโดยตรง (Student-Directed Learning) 3) ร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน (Collaborative > Competitive) และ 4) เรียนรู้เป็นทีมมากกว่าเฉพาะคน (Team > Individual Learning) และควรปรับปรุง พัฒนาการเรียนตามรูปแบบดังกล่าว ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้สามารถสร้างขึ้นได้ด้วยการใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ

ปัจจุบันองค์กรทั่วโลกได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย เป็นการให้ทางเลือกและเอื้ออำนวยความสะดวกต่อผู้เรียนมากขึ้น โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ฝึกฝนตนเองได้ทุกที่ทุกเวลา โดยการใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (Massive Open Online Course : MOOC) เป็นนวัตกรรมการศึกษาของวงการศึกษาระดับโลกโดยการนำเทคโนโลยี และวิธีการเรียนการสอนสมัยใหม่มาผสมผสาน ทำให้คนทั่วโลกสามารถเข้าถึงการศึกษาผ่านการเรียนออนไลน์ โดย MOOC ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในปี ค.ศ. 2012 จากการนำนวัตกรรมนี้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยชั้นนำทั่วโลก สำหรับประเทศไทยได้มีการจัดตั้งโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย เพื่อทำหน้าที่ในการสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ (e-learning) และแหล่งทรัพยากรเรียนรู้ เพื่อใช้งานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและสถาบันต่าง ๆ โดยการพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ในการสร้างสื่อที่มีคุณภาพสูง และจัดให้มีการพัฒนาเว็บไซต์ (<http://www.thaicyperu.go.th>) เพื่อให้นักศึกษาและประชาชนทั่วไปเข้ามาเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (Open Courseware) และมีการจัดตั้งการดำเนินงานโครงการการเรียนการสอนออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมหาชนแห่งชาติ (MOOC) ซึ่งมีความร่วมมือสู่เครือข่ายพัฒนาอุดมศึกษา 9 เครือข่ายทั่วประเทศ สามารถรองรับผู้เรียนได้จำนวนมากไม่จำกัดจำนวน เป็นการขยายโอกาสทางการศึกษา สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในประเทศ และสามารถเป็นฐานในการขยายตัวของเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลสอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยรายวิชาที่เปิดสอนได้รับการรับรองมีการประเมินคุณภาพ และตรวจสอบเนื้อหาอย่างมีมาตรฐาน โดยในอนาคตได้วางแผนถึงการรับรองหน่วยกิต ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยกิตและนำไปเทียบโอนเป็นวุฒิต่าง ๆ ได้ (ณัฐภัทร ดิณเวส และฐาปนีย์ ธรรมเมธา, 2559)

การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC) ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจ สามารถดูแล อยู่ร่วม สร้างเสริมสุขภาวะ และป้องกันความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) ลักษณะการเรียนเป็นรายวิชาหรือหลักสูตรสั้น ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนจำนวนมากลงทะเบียนเรียนในรายวิชาที่ตนเองสนใจสามารถเรียนรู้เนื้อหาจากสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น สื่อวีดิทัศน์ การ์ตูนแอนิเมชัน การสาธิต บทสัมภาษณ์ และลงพื้นที่ การถ่ายทำสถานที่จริง และจากแหล่งทรัพยากรอื่น ๆ ที่เชื่อถือได้ เช่น เอกสารศึกษาเพิ่มเติม บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมถาม-ตอบสั้น ๆ บนกระดานสนทนาเพื่อกระตุ้นความคิด (Discussion) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย เรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และลงทะเบียนเรียนได้ฟรีโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในการเรียนและผ่านเกณฑ์การประเมินจะได้รับประกาศนียบัตร (Certificate) และในอนาคตสามารถเก็บสะสมหน่วยกิต ประวัตินิพนธ์เรียน และเทียบโอนรายวิชา (Credit Bank and Credit Transfer)

กระบวนการศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน การศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน รวมทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชนช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อกระบวนการพัฒนาการดำเนินงานตามแนวทางการจัดทำรายวิชา MOOC เพื่อสอนในระบบ Thai MOOC ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. พัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC) ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น
2. ศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC) ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น
3. ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC) ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียน นักศึกษา อาจารย์ และประชาชนทั่วไป ที่ลงทะเบียนเรียนทั้งหมดจำนวน 1,204 คน ได้แก่ 1) รายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ วัยสูงอายุ จำนวน 555 คน และ 2) รายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น จำนวน 649 คน

เครื่องมือที่ใช้

1. การสร้างและพัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชนรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น มีวิธีการดังนี้ 1) ศึกษาเนื้อหาและสรุปความคิดรวบยอด 2) ศึกษาการออกแบบบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชนของระบบไทยมูค (Thai MOOC) 3) นำเนื้อหาที่ได้เรียบเรียงแล้วมาจัดทำเป็นสตอรี่บอร์ด 4) ออกแบบผังงาน (Flow Chart) และสตอรี่บอร์ด เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการผลิตสื่อ 5) ดำเนินการสร้างบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน 6) นำบทเรียนที่สร้างเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคและด้านเนื้อหาเพื่อตรวจสอบ โดยด้านเนื้อหา ปรับปรุงเนื้อหาให้มีความกระชับ และใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายด้านเทคนิค เพิ่มรูปแบบการนำเสนอให้มีความน่าสนใจขึ้น เช่น วิดีทัศน์ การ์ตูนแอนิเมชัน การสัมภาษณ์ การลงพื้นที่ และเพิ่มส่วนแนะนำบทเรียนเพื่อให้ผู้เรียนทราบและเข้าใจขอบเขตการเรียนและวิธีใช้บทเรียน ตลอดจนเพิ่มเติมแบบฝึกหัดเพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้ที่ได้จากการศึกษาเนื้อหาบทเรียน แล้วเสนอต่อเครือข่ายย่อย C9 ก่อนส่งให้โครงการการเรียนการสอนออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมหาชนแห่งชาติ (Thai MOOC) ตรวจสอบก่อนเปิดระบบ

2. แบบประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์ตามเกณฑ์ในระบบไทยมูค (Thai MOOC) ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการผลิตสื่อ

3. แบบสำรวจพฤติกรรมการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนออนไลน์ในระบบไทยมูค (Thai MOOC) ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

4. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC) ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น ใช้ตารางการวิเคราะห์ข้อสอบผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านการวัดและประเมินผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้จัดทำดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 14 ธันวาคม 2559-วันที่ 12 สิงหาคม 2560 ดังนี้

1. ประสานงานหน่วยงานต่างๆ และผู้นำท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ เพื่อขอถ่ายทำวีดิทัศน์เพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น

2. ผู้สอนจัดเตรียมเครื่องมือ บทเรียนออนไลน์ สื่อวีดิทัศน์ สื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม กิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ แบบฝึกหัดแบบทดสอบ แบบสอบถาม สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละขั้นตอน

3. ผู้สอนอธิบายและทำความเข้าใจกับผู้เรียนรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่นผ่านสื่อวีดิทัศน์ ดังนี้

3.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีใช้บทเรียนออนไลน์ในระบบไทยมูค (Thai MOOC)

- 3.2 ผู้เรียนทำแบบสำรวจพฤติกรรมก่อนเรียนในระบบไทยมูค (Thai MOOC)
- 3.3 ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น จำนวนวิชาละ 5 บทเรียน
- 3.4 ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น
- 3.5 ผู้เรียนทำแบบสอบถามแบบสำรวจพฤติกรรมหลังเรียนและความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC) ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น
4. รวบรวมข้อมูลจากผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปด้วยการแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

วิธีดำเนินการ

การจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC) รายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่นดำเนินการระหว่างวันที่ 14 ธันวาคม 2559-วันที่ 12 สิงหาคม 2560 จัดทำรายวิชาเพื่อสอนในระบบไทยมูค (Thai MOOC) ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) มีมาตรฐานที่ใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน โดยมีการกำหนดขอบเขตของทั้ง 2 รายวิชาเพื่อใช้ในการดำเนินงาน 10 องค์กรประกอบ ดังนี้ (โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย, 2562)

ตารางที่ 1 แสดงองค์ประกอบตามแนวทางการจัดทำรายวิชา MOOC เพื่อสอนในระบบ Thai MOOC

องค์ประกอบ	รายวิชา wu003 จิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ	รายวิชา wu004 จิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น
1. ประมวลรายวิชา ประกอบด้วย ชื่อรายวิชาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ, ข้อมูลผู้รับผิดชอบ, เหตุผลและความจำเป็น, คำอธิบายรายวิชา, กลุ่มเป้าหมาย, จำนวนชั่วโมงการเรียนรู้, และวันเวลาที่เปิดเรียน	- ชื่อรายวิชา จิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ (Developmental Psychology in Elderly)	- ชื่อรายวิชา จิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น (Developmental Psychology in Adolescent)
	กลุ่มเป้าหมาย : นักเรียน นักศึกษา อาจารย์ ประชาชนทั่วไป	
	จำนวนชั่วโมงการเรียนรู้ทั้งหมด : 5 ชั่วโมง (2 ชั่วโมง/สัปดาห์) การจัดการเรียนการสอน ระหว่างวันที่ 17 กรกฎาคม 2560 ถึงวันที่ 12 สิงหาคม 2560	
2. โครงสร้างเนื้อหาและบทเนื้อหา ประกอบด้วย คำอธิบายรายวิชา, วัตถุประสงค์การเรียนรู้, บทเนื้อหามีจำนวน 5 ชั่วโมงการเรียนรู้ แต่ละหน่วยมีชั่วโมงการเรียนรู้ระหว่าง 1-3 ชั่วโมง โดยมีระยะเวลาในการเรียนทั้งรายวิชา 5 สัปดาห์ ประกอบด้วยเนื้อหาบทเรียนสื่อวีดิทัศน์ การ์ตูนแอนิเมชัน	คำอธิบายรายวิชา การเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติของบุคคลวัยสูงอายุ ด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านจิตใจและอารมณ์ ความต้องการของบุคคลวัยสูงอายุ ปัญหาหรือภาวะวิกฤติที่พบได้บ่อย แนวทางแก้ไขปัญหาหรือภาวะวิกฤติ แนวทางการสร้างเสริมสุขภาพของบุคคลวัยสูงอายุ การเรียนรู้ร่วมกันกับบุคคลวัยสูงอายุ	คำอธิบายรายวิชา รายวิชานี้ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจพัฒนาการวัยรุ่นครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตอารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถวิเคราะห์กระบวนการเกิดและแนวทางการเผชิญภาวะวิกฤติและพฤติกรรมเสี่ยงที่เกิดขึ้นในระยะพัฒนาการวัยรุ่น มุ่งเน้นกลยุทธ์การสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นในศตวรรษที่ 21 ผ่านปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการวัยรุ่นตลอดจนการ

องค์ประกอบ	รายวิชา wu003 จิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ	รายวิชา wu004 จิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น
<p>เมซัน สัมภาษณ์ และการลงพื้นที่ ถ่ายทำสถานที่จริง โดยสื่อวีดิทัศน์ แต่ละคลิปมีความยาวไม่เกิน 10 นาที</p>	<p>กำหนดเนื้อหาจำนวน 5 บทเรียน บทที่ 1 การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายของบุคคล วัยสูงอายุ บทที่ 2 การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม/ธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อบุคคลวัยสูงอายุ บทที่ 3 การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจและอารมณ์ ของผู้สูงอายุ บทที่ 4 ปัญหาหรือภาวะวิกฤติที่พบได้บ่อยใน บุคคลวัยสูงอายุและแนวทางแก้ไข บทที่ 5 การสร้างเสริมสุขภาวะในวัยสูงอายุ (เรียนรู้อยู่ร่วมกัน)</p>	<p>พัฒนาต้นทุนชีวิตและแหล่งช่วยเหลือที่เป็น มิตรสำหรับวัยรุ่น กำหนดเนื้อหาจำนวน 5 บทเรียน บทที่ 1 พัฒนาการวัยรุ่นด้านร่างกาย จิต อารมณ์ สังคม และสติปัญญา บทที่ 2 กระบวนการเกิดภาวะวิกฤตและ พฤติกรรมเสี่ยงในระยะพัฒนาการวัยรุ่นและ แนวทางการเปลี่ยนผ่านภาวะวิกฤตและ พฤติกรรมเสี่ยงแห่งวัย บทที่ 3 กลยุทธ์การสร้างเสริมทักษะชีวิตใน ศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาสู่สุขภาวะวัยรุ่น บทที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการวัยรุ่น บทที่ 5 ต้นทุนชีวิตและแหล่งช่วยเหลือ วัยรุ่น</p>
<p>3. แผนการจัดการเรียนรู้</p>	<p>ผู้สอนออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ สัปดาห์เริ่มต้นของรายวิชา แนะนำรายวิชาและ บทเรียนออนไลน์ ข้อมูลเบื้องต้นรายวิชา เนื้อหารายวิชา ปฏิทินการเรียนรู้ แนวทางการเรียนรู้ การมอบหมายงาน วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชา และทำแบบสำรวจก่อนเรียน สัปดาห์ที่ 1- 5 เรียนเนื้อหาบทที่ 1-5 สัปดาห์ที่ 6 สอบประมวลความรู้รายวิชา และทำแบบสำรวจหลัง เรียน</p>	
<p>4. สื่อการเรียนรู้ ออกแบบ สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและ สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยนำเสนอวีดิทัศน์เกริ่นเนื้อหา ก่อนเข้าบทเรียน และสรุปเนื้อหา ในแต่ละบท การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ จะต้องอิงตามมาตรฐานสากล โดย คุณภาพคมชัดในระดับไม่น้อย กว่า HD อัตราส่วน 16:9 (ขนาด 1280 x 720 พิกเซล) ภาพและ เสียงที่นำมาประกอบในสื่อวีดิ ทัศน์ ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ คุณภาพ เสียงชัดเจน ระบบ Stereo ไม่มี เสียงอื่นแทรกบกวน รูปแบบการ นำเสนอในรายวิชาน่าสนใจ เข้าใจ ง่าย เหมาะสมกับเนื้อหา เนื้อหา มีการเชื่อมโยงกับหัวข้อแต่ละบท ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ ผู้เรียน</p>	<p>รูปแบบการนำเสนอ - นำเสนอเนื้อหาโดยอาจารย์ (วีดิทัศน์) - สัมภาษณ์ผู้สูงอายุ 1) กรณี การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมของบุคคล วัยสูงอายุ 2) กรณี การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม (ประสบอุทกภัยน้ำท่วม) 3) กรณี ปัญหาหรือภาวะวิกฤติที่พบบ่อยใน วัยสูงอายุ 4) กรณี การดูแลตนเองในวัยสูงอายุ - สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน กรณี บทบาทของผู้นำ ชุมชนที่มีต่อการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุใน ชุมชน - ภาพเคลื่อนไหว (Cartoon Animation) - สาธิตการออกกำลังกายเพื่อป้องกันการหกล ล้มในวัยสูงอายุ</p>	<p>รูปแบบการนำเสนอ - นำเสนอเนื้อหาโดยอาจารย์ (วีดิทัศน์) - สัมภาษณ์กลุ่มวัยรุ่น ในประเด็นปัจจัยที่มี ผลต่อพัฒนาการวัยรุ่น และประเด็นต้นทุน ชีวิต - ลงพื้นที่ถ่ายทำสถานที่จริงสัมภาษณ์ใน กรณีภาวะวิกฤตและพฤติกรรมเสี่ยงใน ระยะพัฒนาการวัยรุ่น</p>

องค์ประกอบ	รายวิชา wu003 จิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ	รายวิชา wu004 จิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น
สามารถ Download คำบรรยาย (Close caption) ในรูปแบบแฟ้มข้อมูล แบบSubRip text (.srt) และแบบ Text (.txt)	- ลงพื้นที่ถ่ายทำสถานที่จริง กรณี การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะซึมเศร้าโดยเยาวชนในชุมชนด้วยการใช้ภาษารัก	
<p>5. กิจกรรมการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหัวข้อย่อยที่เหมาะสม มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างปฏิสัมพันธ์-มีกระดานสนทนา สำหรับการสอบถาม หรือพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนอย่างน้อยจำนวน 1 กระดานสนทนาต่อรายวิชา</p>	<p>- มีแบบสำรวจพฤติกรรมผู้เรียนก่อน-หลังเรียน</p> <p>- ระหว่างบทเรียนมีแบบทดสอบย่อย จำนวน 5 ครั้ง แบบปรนัย 4 ตัวเลือก (บทเรียนละ 1 ครั้ง)</p> <p>- กิจกรรมกระดานสนทนา (Discussion Forum) ในประเด็น : การเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันที่มีผลต่อบุคคลวัยสูงอายุ เช่น การใช้โทรศัพท์มือถือแบบ Smart Phone, การมีสังคมออนไลน์ ฯลฯ มีผลต่อผู้สูงอายุอย่างไรบ้าง</p> <p>- แบบทดสอบหลังเรียน (สอบประมวลรายวิชา) ข้อสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ</p> <p>- แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อศึกษาเพิ่มเติม เช่น เนื้อหาบทเรียนในรูปแบบ Document , Link ความรู้ภายนอก เป็นต้น</p>	<p>- มีแบบสำรวจพฤติกรรมผู้เรียนก่อน-หลังเรียน</p> <p>- ระหว่างบทเรียนมีแบบทดสอบย่อย จำนวน 5 ครั้ง ข้อสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก (บทเรียนละ 1 ครั้ง)</p> <p>- กิจกรรมกระดานสนทนา (Discussion Forum) ในประเด็น : การเปลี่ยนแปลงและอิทธิพลของสื่อ เทคโนโลยี สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ และค่านิยมที่เข้ามาอย่างรวดเร็วส่งผลให้วัยรุ่นมีโอกาสเกิดพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การติดสารเสพติด เพศสัมพันธ์ไม่พร้อม/ไม่ปลอดภัย การติดเกม การทะเลาะวิวาท เป็นต้น โปรดวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงและระบุวิธีการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงของตนเอง</p> <p>- แบบทดสอบหลังเรียน (สอบประมวลรายวิชา) ข้อสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ</p> <p>- แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อศึกษาเพิ่มเติม เช่น เนื้อหาบทเรียนในรูปแบบ Document , Link ความรู้ภายนอก เป็นต้น</p>
<p>6. การวัดและประเมินผล</p> <p>วัดผลการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การบ้าน แบบฝึกหัด แบบทดสอบ ข้อสอบวิธีการประเมินโดยใช้คำถามปรนัยผ่านการตรวจโดยระบบ และมีการสำรวจความคิดเห็นต่อสื่อการเรียนรู้อื่นๆ (Thai MOOC) ก่อน-หลังเรียน</p>	<p>การวัดประเมินผลมีคะแนนรวมทั้งหมด 100 คะแนน แบ่งเป็น</p> <p>1) แบบทดสอบระหว่างเรียน จำนวน 5 ครั้ง รวม 70 คะแนน</p> <p>2) สอบประมวลความรู้ (เนื้อหาทั้งหมด)รวม 30 คะแนน</p> <p>ผู้เรียนมีคะแนนรวมทั้งหมดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ถือว่าผ่านเกณฑ์เพื่อรับประกาศนียบัตรในระบบได้</p>	<p>การวัดประเมินผลมีคะแนนรวมทั้งหมด 100 คะแนน แบ่งเป็น</p> <p>1) แบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 5 ครั้ง ๗ ละ 10 คะแนน รวม 50 คะแนน</p> <p>2) สอบประมวลความรู้ (เนื้อหาทั้งหมด) รวม 50 คะแนน</p> <p>ผู้เรียนมีคะแนนรวมทั้งหมดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ถือว่าผ่าน เกณฑ์ เพื่อรับประกาศนียบัตรในระบบได้</p>

องค์ประกอบ	รายวิชา wu003 จิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ	รายวิชา wu004 จิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น
7. การให้ข้อมูลรายวิชา	ผู้สอนหรือผู้จัดการระบบของรายวิชาต้องเก็บภาพหน้าจอ ในภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนในระบบหน้าเว็บ www.ThaiMOOC.org สรุปจัดทำเป็นรายงานการดำเนินการ	
8. ข้อสอบ ระบุให้รายวิชากำหนดข้อสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวนไม่น้อยกว่า 4 ข้อต่อ 1 ชั่วโมงการเรียนรู้ โดยมีตารางวิเคราะห์ข้อสอบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ	ผู้สอนดำเนินการออกแบบและสร้างข้อสอบในระบบดังนี้ - ข้อสอบประมวลความรู้ (เนื้อหาทั้งหมด) จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน - ข้อสอบสำหรับเก็บไว้ที่คลังข้อสอบ จำนวน 25 ข้อ	ผู้สอนดำเนินการออกแบบและสร้างข้อสอบในระบบดังนี้ - ข้อสอบประมวลความรู้ (เนื้อหาทั้งหมด) จำนวน 50 ข้อ 50 คะแนน - ข้อสอบสำหรับเก็บไว้ที่คลังข้อสอบ จำนวน 25 ข้อ
9. การจัดการเรียนการสอน	จัดทำสื่อวีดิทัศน์แนะนำรายวิชา อิงตามมาตรฐานสากล โดยคุณภาพคมชัดในระดับไม่น้อยกว่า HD อัตราส่วน 16:9 (ขนาด 1280 x 720 พิกเซล) มีความยาวไม่เกิน 3 นาที และภาพ Banner รายวิชา (ขนาด 378 x 225 พิกเซล) มีชื่อรายวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คำอธิบายรายวิชา นำเสนอรายละเอียดเนื้อหาอย่างย่อ ประวัติย่อของผู้สอนและรูปภาพ และช่องทางการติดต่อผู้สอน	
10. สรุปผลการจัดการเรียนการสอน และประเมินผล	ประกอบด้วย 1) การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ของผู้เรียนด้วยระบบไทยมูค (Thai MOOC) และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ก่อนและหลังเรียน 2) ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังเรียนเนื้อหาทั้งหมด	

ผลการดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC) ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น

การจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC) ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น มีผู้ลงทะเบียนเรียนรวมทั้งหมด จำนวน 1,204 คน โดยในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น จำนวน 649 คน และรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ จำนวน 555 คน ผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในการเรียนตั้งแต่ต้นจนจบในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ จำนวน 262 (ร้อยละ 47.21) และจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น จำนวน 280 คน (ร้อยละ 49.46) แบ่งการประเมินผลออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย 1) พฤติกรรมและความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ออนไลน์ของผู้เรียนในระบบไทยมูค และ 2) ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในการเรียนตั้งแต่ต้นจนจบรายวิชา

ส่วนที่ 1 พฤติกรรมและความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ออนไลน์ของผู้เรียนในระบบไทยมูค (Thai MOOC)

1.1 พฤติกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ของผู้เรียนในระบบไทยมูค (Thai MOOC)

จากรายงานผลพฤติกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ของผู้เรียนในระบบไทยมูค (Thai MOOC) รายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น ในประเด็นการเข้าเรียน พบว่า ผู้เรียนเข้าเรียนสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ ร้อยละ 69.3 และรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น ร้อยละ 69.5 ประเด็นความยาวนานของการเข้าเรียนต่อครั้ง ผู้เรียนเข้าเรียนมากกว่า 60 นาที ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ ร้อยละ 43.7 และเข้าเรียน 30-60 นาที รายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น ร้อยละ 48 เมื่อวิเคราะห์ปริมาณผู้เรียนที่เข้าเรียนและเรียนจบ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงปริมาณผู้เรียนที่เข้าเรียนและเรียนจบในระบบไทยมูค (Thai MOOC)

ประเด็น	รายวิชา จิตวิทยาพัฒนาการ วัยสูงอายุ		รายวิชา จิตวิทยาพัฒนาการ วัยรุ่น	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ผู้เรียนทั้งหมด	555	100	649	100
2. ผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในการเรียนทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ	262	47.21	280	43.14
3. ผู้เรียนที่เข้าบทเรียนสูงสุด	312	56.22	321	49.46
4. ผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในการเรียนและผ่านเกณฑ์การประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50	256	46.13	255	39.29
5. ผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในการเรียนและไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50	6	1.08	25	3.85

1.2 ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์ในระบบไทยมูค (Thai MOOC)

ผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในการเรียนทั้งหมดประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 82 (จากจำนวน 262 คน) และรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 80 (จากจำนวน 280 คน) มีผลการประเมิน ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์ในระบบไทยมูค (Thai MOOC)

ประเด็น	รายวิชา จิตวิทยา พัฒนาการ วัย สูงอายุ (n = 215)		รายวิชา จิตวิทยา พัฒนาการ วัยรุ่น (n = 223)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1) การทดสอบย่อยและให้ข้อมูลป้อนกลับระหว่างการเรียนช่วยให้เข้าใจเนื้อหา	4.30	0.66	4.28	0.69
2) การสื่อสารความรู้ ทั้งวิธีการพูดอธิบายและวิธีการเขียนเอกสารประกอบการสอนของผู้สอนในรายวิชาช่วยให้เข้าใจเนื้อหา	4.25	0.70	4.28	0.64
3) สื่อการเรียนรู้ในรายวิชาน่าสนใจ ช่วยกระตุ้นความอยากรู้อยากเรียนและทำให้เข้าใจเรียนรู้จนจบ	4.21	0.70	4.14	0.68
4) การตอบคำถามในกระดานสนทนาของผู้สอนช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และความสนใจเรียน	4.04	0.73	4.11	0.69
5) การสื่อสารกับเพื่อนในฟอรัมอภิปราย มีส่วนช่วยให้เข้าใจได้ความรู้เพิ่ม	4.01	0.79	4.11	0.75
6) การสื่อสารกับเพื่อนในฟอรัมอภิปราย ช่วยให้การเรียนรู้ น่าสนใจ	4.00	0.75	4.00	0.77
7) การสนับสนุนด้วยการติดตาม ช่วยเหลือ และสื่อสารผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น email มีส่วนช่วยให้เข้าใจเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.00	0.74	3.99	0.76

ประเด็น	รายวิชา จิตวิทยา พัฒนาการ วัย สูงอายุ (n = 215)		รายวิชา จิตวิทยา พัฒนาการ วัยรุ่น (n = 223)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
8) แบบฝึกหัด งานมอบหมาย หรือกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนข้างยากเกินไปสำหรับ ข้าพเจ้า	3.54	1.07	3.37	1.13
ค่าเฉลี่ยรวม	4.04	0.81	4.02	0.82

จากตารางแสดงว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในระบบไทยมุด (Thai MOOC) ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.04 (SD=0.81) และ 4.02 (SD=0.82) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกตามรายประเด็นพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ 1) ผู้เรียนพึงพอใจการทดสอบย่อยและให้ข้อมูลป้อนกลับระหว่างการเรียนรู้ช่วยให้เข้าใจเนื้อหา 2) การสื่อสารความรู้ ทั้งวิธีการพูดอธิบายและวิธีการเขียนเอกสารประกอบการสอนของผู้สอนในรายวิชาช่วยให้ข้าพเจ้าเข้าใจเนื้อหา และ 3) สื่อการเรียนรู้ในรายวิชาน่าสนใจ ช่วยกระตุ้นความอยากรู้อยากเรียนและทำให้ข้าพเจ้าเรียนรู้จนจบ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ 1) แบบฝึกหัด งานมอบหมาย หรือกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนข้างยากเกินไปสำหรับข้าพเจ้า 2) การสนับสนุนด้วยการติดตาม ช่วยเหลือ และสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ เช่น email มีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าเข้าใจเรียนอย่างต่อเนื่อง และ 3) การสื่อสารกับเพื่อนในฟอรัมอภิปราย ช่วยให้การเรียนรู้ น่าสนใจ จากผลความพึงพอใจกับช่วงอายุของผู้เรียนที่สำรวจ พบว่า รายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น กลุ่มช่วงอายุของผู้เรียนส่วนใหญ่ คือ ช่วงอายุ 18-24 ปี ร้อยละ 92 และร้อยละ 93 ตามลำดับ รองลงมาทั้ง 2 รายวิชากลุ่มช่วงอายุ 25-34 ปี ร้อยละ 4 รองลงมา รายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ ช่วงอายุ 35-44 ปี และ 45-54 ปี ร้อยละ 1.5 และมากกว่า 65 ปี ร้อยละ 1 และรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัย ช่วงอายุ 13-17 ปี , 35-44 ปี และ 45-54 ปี ร้อยละ 1

ส่วนที่ 2 ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในการเรียนตั้งแต่ต้นจนจบรายวิชา

ผลการจัดการเรียนการสอนในระบบออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC) พบว่า ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุ ผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในการเรียนตั้งแต่ต้นจนจบรายวิชาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถทำคะแนนรวมผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 จำนวน 256 คน (จากจำนวน 262 คน) โดยมีคะแนนสูงสุด ร้อยละ 100 และคะแนนต่ำสุด ร้อยละ 70 และรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น ผู้เรียนสามารถทำคะแนนรวมผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 จำนวน 255 คน (จากจำนวน 280 คน) โดยมีคะแนนสูงสุด ร้อยละ 100 และคะแนนต่ำสุด ร้อยละ 61

จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC) ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ผ่านตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากมีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ กระชับ เข้าใจง่าย อีกทั้งการเรียนจากบทเรียนออนไลน์ผู้เรียนสามารถย้อนกลับไปทบทวนเรื่องที่มีข้อสงสัยที่บ้านหรือหอบพักได้ จุดเด่นที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการนี้ คือ (1) ผู้สอนเปลี่ยนจากการสอนท่องจำในชั้นเรียนเป็นผู้ถ่ายทอด อำนวยการสร้างความรู้ให้กับผู้เรียน เริ่มด้วยการฝึกผู้เรียนให้ดูวิดีโอให้มีสมาธิ ได้สาระ และแนะนำการจดจากการดูวิดีโอ การหยุดหรือรอกกลับวิดีโอในกรณีที่ไม่เข้าใจหรือต้องการชมซ้ำ ซึ่งต่างจากผู้สอนในชั้นเรียนบอกให้ผู้สอนหยุดไม่ได้ (2) ผู้เรียนสามารถทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลาจากสื่อวิดีโอ ข้อดีคือ ผู้เรียนที่เรียนเร็วกับผู้เรียนที่เรียนช้าสามารถใช้เวลาการเรียนรู้ต่างกันได้ กำกับกับการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ฝึกความรับผิดชอบ สามารถเรียนตามอัธยาศัยได้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาความรู้และอาชีพ ซึ่งในอนาคตสามารถเก็บสะสมหน่วยกิตและผลการเรียน เพื่อเทียบโอนรายวิชาในสถาบันอุดมศึกษาได้ (Credit Bank and Credit Transfer) (3) นำเสนอเนื้อหาและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายทำให้ผู้เรียนสนใจมากขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในยุค 4.0 เช่น รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาวิดีโอ การ์ตูนแอนิเมชัน บทสัมภาษณ์ การถ่ายทำสถานการณ์จริง และกิจกรรมสนทนาใน

ประเด็นที่น่าสนใจ (Discussion) เพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมากขึ้น ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และผู้สอนได้ และ (4) เปิดโอกาสทางการศึกษา ให้ประชาชนทั่วไปสามารถลงทะเบียนเรียนได้เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของตนเองต่อยอดสู่การพัฒนาในงานในสายอาชีพได้ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

การอภิปรายผล

การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC) ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น สามารถนำผลมาอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC) ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น พบว่า รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (Massive Open Online Course : MOOC) ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น มีองค์ประกอบ จำนวน 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ประมวลรายวิชา 2) โครงสร้างเนื้อหาและบทเนื้อหา 3) แผนการจัดการเรียนรู้ 4) สื่อการเรียนรู้ ออกแบบ 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล 7) การให้ข้อมูล 8) ข้อสอบ 9) การจัดการเรียนการสอน และ 10) สรุปผลการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องหลักการ 10 มาตรฐานที่จำเป็นสำหรับ MOOC ของปรารวีณยา สุวรรณรัฐโชติ และเสมอภากรณ์ โสภณศิริวัชรภักษ์ (2560) ซึ่งกล่าวว่า มาตรฐานการเรียนการสอน MOOC ประกอบด้วย 1) โครงร่างรายวิชา 2) ความพร้อมของบุคลากร 3) การออกแบบการเรียนการสอน 4) เนื้อหา 5) สื่อการเรียนรู้ 6) การสื่อสาร 7) ลิขสิทธิ์และครีเอทีฟคอมมอนส์ 8) การสนับสนุนผู้เรียน 9) ผลการจัดการเรียนรู้ และ 10) การปรับปรุงพัฒนา

ข้อค้นพบที่สำคัญอีกประการที่ได้จากการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC) คือ ตัวผู้สอน บทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน ความเชี่ยวชาญ ทักษะประสบการณ์สอน รวมถึงทัศนคติที่ดีในการสอน ซึ่งแตกต่างจากการสอนในรูปแบบเดิมที่ผ่านมาคือจะเน้นและให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรมากกว่าตัวผู้สอน

2. พฤติกรรม ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเรียนทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบรายวิชา มีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ทุกกิจกรรม เนื่องจากบทเรียนออนไลน์มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับ วณิชชา พึ่งชมภู ณิชฐยาน์ สุวรรณฤทธิศาสตร์ และบำเหน็จ แสงรัตน์ (2560) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในระบบไทยมุด ผู้เรียนมีพฤติกรรมเข้าช้ชมครบทุกหัวข้อของบทเรียน คิดเป็นร้อยละ 89.29 เนื้อหาน่าสนใจและทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สามารถเข้าเรียนรู้ได้ตลอด 24 ชั่วโมง และไม่จำกัดสถานที่เรียน

สรุปการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้น

บทเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOC) ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยสูงอายุและรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น พบว่า 1) ผู้พัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ต้องอาศัยผู้เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการผลิตสื่อการเรียนการสอน เช่น การทำสตอรี่บอร์ด (story board) การถ่ายทำวีดิทัศน์ การทำการ์ตูนแอนิเมชัน การใช้โปรแกรมในการตัดต่อ และ 2) ต้องมีกลยุทธ์การให้ผู้เรียนคงอยู่ในการเรียนต่อเนื่องจนจบ ผู้สอนควรติดต่อสื่อสารและติดตามการเรียนของผู้เรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคงอยู่ในระบบ โดยสามารถใช้ช่องทางการสื่อสารได้ 2 รูปแบบ คือ แบบที่ 1 การสื่อสารทางเดียว สามารถใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ส่งถึงผู้เรียนแบบไม่ต้องการให้ตอบกลับ เช่น การแจ้งช่วงระยะเวลาวันเปิด-ปิดรายวิชา การแจ้งช่องทางที่สามารถติดต่อผู้สอนได้ เป็นต้น และแบบที่ 2 การสื่อสารสองทาง ควรใช้กระดานสนทนาเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ หรือกิจกรรมถาม-ตอบปัญหาการเรียน เป็นต้น และการเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านสื่อสังคมโซเชียลมีเดีย (Social Media) จะเป็นทางเลือกหนึ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคยและสะดวก ผู้สอนต้องมีการตอบกลับข้อมูลการสื่อสารที่รวดเร็ว ทั้งนี้ผู้สอนอาจแจ้งวันเวลาตอบกลับคำถามให้ผู้เรียนทราบได้ ควรระบุช่วงเวลาการติดต่อและการตอบกลับให้ชัดเจนเพื่อลดความคาดหวังที่จะได้รับการตอบกลับทันทีเช่นตอบคำถามทุกวัน พุธ-ศุกร์ เวลา 13.00-15.00 เป็นต้น

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิด (MOOC) ได้แก่ 1) การวางแผนการทำงาน กำหนดแผนการทำงานชัดเจน และครอบคลุมการดำเนินงานทุก ๆ ด้าน เช่น การกำหนดเป้าประสงค์การดำเนินการ กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ เป็นต้น 2) การออกแบบรายวิชา ออกแบบรายวิชาให้มีรูปแบบที่หลากหลายเพื่อปรับให้เหมาะกับผู้เรียนทุกเพศ ทุกวัย 3) การผลิตสื่อ ออกแบบและผลิตสื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนทุกวัย ใช้รูปภาพกราฟิก เสียง และภาพเคลื่อนไหว เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียนรายวิชา 4) การออกแบบกิจกรรม กิจกรรมในแต่ละบทเรียนมีความหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรู้ตามกิจกรรมเพื่อความเหมาะสมกับตนเอง โดยแต่ละกิจกรรมสามารถนำไปสู่วัตถุประสงค์เดียวกันได้ 5) การสร้างปฏิสัมพันธ์ (ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน) ออกแบบให้กิจกรรมแต่ละบทเรียนเอื้อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน และ 6) กลยุทธ์การให้ผู้เรียนคงอยู่ในการเรียนต่อเนื่องจนจบ ให้ผู้เรียนสามารถออกแบบการเรียนรู้ตามความถนัด ความต้องการของตนเอง ได้ แสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงผู้เรียนสามารถเป็นเจ้าของบทเรียนเอง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณโครงการการเรียนการสอนออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมหาชนแห่งชาติ (Thai MOOC) โดยโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย สังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ในฐานะประธานเครือข่ายย่อย C9 มหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย เครือข่ายอุดมศึกษา ภาคใต้ตอนบน

บรรณานุกรม

- โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย. (2562). แนวทางการจัดทำรายวิชา MOOC. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <http://mooc.thaicyberu.go.th/>
- ณัฐภัทร ดิณเวส และฐาปณีย์ ธรรมเมธา. (2559). การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC ของอุดมศึกษาไทย. *Veidian E-Journal*, 9(3), 1463-1479
- ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ และเสมอกาญจน์ โสภณศิริวัชรินทร์. (2560). มาตรฐานและแนวปฏิบัติการเรียนการสอน MOOC ที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ. กรุงเทพฯ : โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.
- แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. (2560). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วณิชชา พึ่งชมภู ณ์ฐุชยาน์ สุวรรณคฤหาสน์ และบำเหน็จ แสงรัตน์. (2560). การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาพยาบาล : การสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชนในกระบวนการวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ. *พยาบาลสาร*. 44(ฉบับพิเศษ), 103-110.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การบรรยายพิเศษ “วิธีสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21”. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.scbfoundation.com/stocks/media/files/55rad4asv.pdf>